

JAE-YEON
WON

LESZEK
MOŹDŻER

FARES
BASMADJI

CHOPIN

NIE BOJĘ SIĘ CIEMNOŚCI

TRZY KRAJE, TRZY WOJNY, JEDNA MUZYKA

SCENARIUSZE LEKCJI

DLA KLAS VII-VIII I SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

„Chopin. Nie boję się ciemności”. Muzyka jak lekarstwo.

Postać Fryderyka Chopina jest niezwykle ważna dla polskiej i światowej kultury. To nie ulega wątpliwości. Jak jednak zainteresować jego życiem i twórczością ludzi młodych? Pomocny może się okazać esej dokumentalny „Chopin. Nie boję się ciemności”, który pokazuje niezwykle aktualność dorobku kompozytora i tka przekonujące paralele między jego życiem a współczesnością.

Muzyka jako ukojenie dla narodowej traumy

Chopin jest głównym, ale nie jedynym bohaterem filmu Joanny Kaczmarek. O wielkim kompozytorze opowiadają trzej wybitnie utalentowani, współcześni muzycy: z pasją opowiadają o wyjątkowości romantycznego pianisty, przytaczają ciekawostki z jego biografii, a przede wszystkim – wyznają, jak ogromne znaczenie miał i ma Chopin na ich artystycznej drodze. Mówią, jak bardzo jest im bliski i jak łatwo mogą się z nim utożsamić.

Pierwszym z wypowiadających się w filmie muzyków jest Leszek Możdżer, czyli jeden z najbardziej uznanych na arenie międzynarodowej polskich artystów współczesnych. Oglądamy go najpierw w trakcie przygotowań do, a potem samego koncertu w Auschwitz. Możdżer gra na terenie dawnego obozu koncentracyjnego muzykę Chopina – jako swoisty manifest siły sztuki, która potrafi przetrwać największe zło i jest nieśmiertelna. Razem ze zgromadzonymi słuchaczami uczestniczymy w tym niezwykłym wydarzeniu.

W miejscu tak bardzo doświadczonym historią Możdżer gra muzykę człowieka, który również został doświadczony przez historię. Dwie narodowe traumy – zabory i II wojna światowa – spotykają się na jego koncercie, by przejść niezwykłą, muzyczną terapię.

Muzyka na styku dwóch narodowości

Kolejny muzyk, który przybliży w filmie sylwetkę Chopina, to wybitny polsko-syryjski pianista Fares Marek Basmadji, laureat konkursów pianistycznych, uczest-

nik XVI Konkursu Chopinowskiego w 2010. Artysta czuje silną więź z romantycznym kompozytorem, który tak jak on miał dwie narodowości i żył na styku dwóch odrębnych kultur. Basmadji organizuje koncert chopinowski dla uchodźców syryjskich. Muzyka przemawia ponad podziałami, nie zna barier językowych i kulturowych: wzrusza odbiorców bez względu na pochodzenie.

W siłę muzyki wierzy także trzeci z muzyków: Koreańczyk Jae-Yeon Won, utytułowany pianista. On z kolei gra Chopina na granicy między Koreą Północną a Południową. Ludzie podzieleni przez politykę łączą się dzięki wykonywanym przez Wona kompozycjom.

Muzyka przystępna dla każdego

Chociaż poetycki w formie i erudycyjny w treści, „Chopin. Nie boję się ciemności” to film, który opowiada przede wszystkim o tym, że każdy może czerpać z muzyki przyjemność. Utwory Chopina uwrażliwiają i koją lęki zarazem, a ich siła nie przemija od wieków.

Specjalnie z myślą o nauczycielach, którzy zobaczą z uczniami film „Chopin...”, przygotowaliśmy dwa scenariusze lekcji. Pierwszy, autorstwa doktora Piotra Pomostowskiego – specjalisty od muzyki filmowej – zajmuje się przedstawieniem młodzieży sylwetki samego Chopina i jego wpływie na współczesną kulturę. Z kolei drugi scenariusz, autorstwa Pauliny Kuleszy, pochyla się nad zagadnieniem terapeutycznej roli muzyki w naszym życiu.

Zapraszamy na film „Chopin. Nie boję się ciemności” – już od 14 października na ekranach kin.

Katarzyna Kebernik

O AUTORCE:

Katarzyna Kebernik - specjalistka ds. edukacji filmowej w Ferment Kolektiv i redaktorka serwisu Film w Szkole, gdzie poleca wartościowe edukacyjne kino. Z wykształcenia literaturoznawczyni i pedagogka. Publikuje teksty o filmie m.in. w miesięczniku „KINO” i na portalu film.org.pl. Prowadzi Kącik Małego Widza w czasopiśmie „Wychowanie w przedszkolu”. Laureatka II miejsca w Konkursie o Nagrodę im. Krzysztofa Mętraka (2020) i I miejsca w Konkursie Krytyk Pisze Festiwalu Kamera Akcja (2020).

Czy muzyka Fryderyka Chopina może uleczyć wojenną traumę?

Autor: Piotr Pomostowski

Przedmiot: język polski

Grupa wiekowa: szkoły ponadpodstawowe

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna

Zagadnienia edukacyjne:

- Styl muzyczny Fryderyka Chopina.
- Muzyka Chopina w kinematografii światowej.
- Miejsce muzyki Chopina w epoce romantyzmu.
- Rola muzyki w utworach audiowizualnych traktujących o wojnie.
- Wpływ Fryderyka Chopina na kulturę współczesną.
- Funkcja symboliczna muzyki w filmie.
- Koncert jako forma komunikacji.
- Wpływ różnych kultur na rozwój artysty.

Cele operacyjne:

uczeń/uczennica:

- potrafi opisać cechy charakterystyczne stylu kompozytorskiego Fryderyka Chopina;
- zna tytuły najważniejszych utworów Chopina;
- umie zarysować ogólny kontekst historyczny II wojny światowej, wojny koreańskiej oraz wojny na Bliskim Wschodzie;
- posiada najważniejsze informacje dotyczące Konkursów Chopinowskich;
- zna rolę i miejsce muzyki Fryderyka Chopina w kulturze polskiej oraz w kulturze masowej.

Formy i metody dydaktyczne:

praca indywidualna, dyskusja sterowana, praca z filmem, burza mózgów, praca w grupach

Materiały do wykorzystania:

tablica, kreda, słownik terminów muzycznych

Inbornmedia / GH E&M Korea - Chopin. A Tale of Three Planos

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Nauczyciel/ka pyta uczniów o wrażenia po obejrzeniu filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”. Prowadzący/prowadząca pyta uczniów, na ile ważna i zrozumiała jest dla nich dziś muzyka Fryderyka Chopina. Czy sięgają po nią tylko ze względu na epokę romantyzmu, która omawiana jest w szkole, czy też słuchają Chopina niezależnie od programu szkolnego – dla własnej przyjemności i ogólnego samorozwoju? Nauczyciel/ka może w tym momencie zapytać uczniów o tytuły najważniejszych dzieł muzycznych Fryderyka Chopina. Czy uczniowie potrafią je nazwać lub wymienić formy muzyczne, w jakich specjalizował się Chopin – zwłaszcza: ballada, walc, nokturn i polonez. Warto je zdefiniować, wykorzystując słownik terminów muzycznych, ponieważ będą analizowane w dalszej części zajęć.

2. Prowadzący/prowadząca zadaje pytania odnośnie biografii kompozytora. Co uczeń szkoły średniej może o nim powiedzieć? Kim był Chopin? Gdzie się urodził? Gdzie tworzył? Jaki wpływ na jego rozwój muzyczny miała emigracja oraz wpływ innych kultur? Czy tematy/motywy pojawiające się w muzyce Chopina korespondują z innymi sztukami okresu romantyzmu, np. z literaturą? Czy muzyka Fryderyka Chopina jest podobna do twórczości Adama Mickiewicza? Jeśli tak, to na czym to podobieństwo polega?

Inbornmedia / GH E&M Korea - Chopin. A Tale of Three Pianos

3. Nauczyciel/ka przechodzi od sylwetki Chopina do sylwetek trzech bohaterów filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”, podkreślając że Chopin był nie tylko wielkim kompozytorem, ale także pianistą. Prowadzący/prowadząca prosi uczniów o przypomnienie, w jaki sposób o muzyce Chopina wypowiadali się w filmie Leszek Możdżer, Fares Marek Basmadji i Jae-Yeon Won. Jak tą muzykę rozumieją, interpretują i czym dla nich jest? W tym momencie można przejść do tematu wojennej historii krajów, z których pochodzą pianiści. Nauczyciel/ka wypisuje na tablicy w trzech kolumnach nazwiska trzech muzyków, występujących w filmie, prosząc uczniów, aby porządkowali nazwy wojen i miejsc, w których się rozgrywały do nazwisk pianistów, którzy z tych miejsc pochodzą. Tabelka mogłaby wyglądać następująco:

Leszek Możdżer (Polska)	Fares Marek Basmadji (Syria)	Jae-Yeon Won (Korea Południowa)
II wojna światowa	wojna na Bliskim Wschodzie	wojna koreańska

4. Prowadzący/prowadząca rozpoczyna dyskusję na trudny temat związku/relacji wojny i muzyki. Jak widzą ją bohaterowie filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”? Warto w tym momencie zastanowić się nad interpretacją tytułu filmu. Można wspomnieć o wystąpieniu (online) Wołodymira Zełenskiego podczas gali wręczenia muzycznych nagród Grammy, w którym prezydent Ukrainy (na którą napadła Rosja), powiedział, że muzyka jest przeciwieństwem wojny. W tym momencie – zмирzając do meritum – należałoby zadać bardziej szczegółowe pytanie. Jak ma się do tematu wojny muzyka Chopina? Do odpowiedzi na to pytanie powinny przybliżyć ćwiczenia, które nauczyciel/ka proponuje uczniom.

5. Dobrym punktem wyjścia jest film „Pianista” Romana Polańskiego. Prowadzący/prowadząca prezentuje uczniom pierwszą scenę filmu, w której główny bohater gra „Nokturna cis-moll” Fryderyka Chopina (**fragment filmu: 0:00 – ok. 1 minut i 40 sekund**). Nauczyciel/ka prosi uczniów o zinterpretowanie sceny. Jaką rolę pełni w niej muzyka? Jaki utwór gra Władysław Szpilman? Dlaczego bohater wykonuje akurat tą kompozycję i dlaczego wybrano utwór Chopina? Co symbolizuje ta muzyka w odniesieniu do eksplozji/bomb spadających na Warszawę?

Następnie prowadzący/prowadząca prezentuje drugi fragment filmu, w którym główny bohater gra „Balladę g-moll” na prośbę niemieckiego oficera (**fragment filmu: ok. 2 godziny, 1 minuta i 15 sekund – ok. 2 godziny i 9 minut**). Jaką rolę muzyka Chopina pełni w tej scenie? Czy można ją porównać ze sceną koncertu Jae-Yeona Wona na moście oddzielającym Koreę Południową od Północnej? Czy muzyka ma szansę pośredniczyć w dialogu między dwoma zwaśnionymi obozami? Jeśli tak, to co musi się wówczas wydarzyć? Warto w tym momencie dopowiedzieć, że muzyka Chopina (utwory instrumentalne) nie posiada warstwy tekstowej, działając tylko przez swoją formę i odnosząc się bezpośrednio do uczuć grających oraz słuchających.

Następnie, prowadzący/prowadząca prezentuje trzecią scenę filmu (**fragment filmu: ok. 2 godziny, 20 minut i 20 sekund – ok. 2 godziny i 24 minuty**), w której na obraz przedstawiający pusty radziecki obóz (gdzie przetrzymywany był niemiecki oficer, który uratował Szpilmana) nakładają się dźwięki „Wielkiego Poloneza Es-dur” Chopina (pomost dźwiękowy) po czym widzimy salę koncertową i tytułowego bohatera grającego koncert. Jak uczestnicy zajęć zinterpretowaliby tą scenę? Kim są ludzie słuchający koncertu Szpilmana? Czy reżyser filmu stawia podobne pytania, które padają w filmie „Chopin. Nie boję się ciemności”? Czy muzyka Chopina może w jakimś stopniu uleczyć powojenną traumę?

W tym momencie nauczyciel/ka może wspomnieć o fenomenie (organizowanych raz na pięć lat w Warszawie) Konkursów Chopinowskich. Warto powiedzieć, że utwory Chopina rozbrzmiewające w „Pianiście” wykonuje nie sam odtwórca głównej roli, Adrien Brody, ale Janusz Olejniczak, który jest – podobnie jak Fares Marek Basmadji – jednym z laureatów tego konkursu.

6. Kontynuując rozważania z poprzedniego ćwiczenia, nauczyciel/ka prosi uczniów, aby zastanowili się, jak rozumieją i co sądzą na temat zaprezentowanych w filmie „Chopin. Nie boję się ciemności” koncertów. Jak brzmi muzyka polskiego kompozytora we wnętrzu murów dawnego obozu koncentracyjnego, na moście oddzielającym dwie Koree oraz na gruzach zbombardowanego miasta na Bliskim Wschodzie?

Warto zastanowić się nad każdym z tych miejsc z osobna w kontekście historycznym. Czym różnią się i co je łączy? Co łączy, a co dzieli odbiorców/publiczność i wreszcie, ile wspólnego mają ze sobą sami wykonawcy muzyki? Aby lepiej zrozumieć ten temat, prowadzący/prowadząca proponuje uczniom następujące ćwiczenie.

Klasa zostaje podzielona na trzy grupy. Nauczyciel/ka prosi uczniów o napisanie trzech krótkich listów do władz miast, w których miałyby się odbyć zaprezentowane w filmie koncerty. Jak takie pisma mogłyby wyglądać? Teksty mają po pierwsze – zachęcić władze miast do wyrażenia zgody na przeprowadzenie koncertów, po drugie – zawierać prośbę o pomoc w ich organizacji. Jak umotywić te prośby? Dodatkowo każda z grup poproszona zostaje o wymyślenie jednozdaniowego hasła promującego dany koncert.

7. Nauczyciel/ka rozpoczyna temat wykorzystania utworów Chopina jako muzyki filmowej w innych obrazach audiowizualnych. Jako przykład podaje film Ariego Folmana „Walc z Baszirem”. Jest to tytuł o tyle ważny, że tak jak w przypadku historii Faresa Marka Basmadji’ego tematem jest wojna na Bliskim Wschodzie. Prowadzący/prowadząca prezentuje uczniom scenę tytułowego walca (**fragment filmu: ok. 59 minut i 50 sekund – 1 godzina i 1 minuta**). Czym zaprezentowana scena różni się od tych z „Pianisty”? Jaką funkcję pełni „Walc cis-moll” wykorzystany we fragmencie filmu Folmana? Dlaczego muzyka Chopina towarzyszy działaniom wojennym? Jak wygląda tytułowy walc? Jak uczniowie rozumieją paradoksalne zestawienie muzyki, tańca i strzelania na oślep z karabinu maszynowego? Warto dodać, że widoczny na plakacie w tej scenie filmu tytułowy Baszir al-Dżumajjil to przyszły prezydent Libanu. „Wyznawcy” Baszira byli odpowiedzialni za głośną masakrę w obozach Sabra i Szatila (w Libanie), która jest głównym tematem filmu.

8. W ramach podsumowania zajęć można uporządkować wiadomości odnośnie funkcji muzyki Chopina w filmach/fragmentach filmów, które zostały omówione w trakcie lekcji. Uczniowie mogliby przyporządkować tytuły oraz sceny do funkcji muzyki. Wyniki należałoby umieścić w tabelce w następujący sposób:

Funkcje muzyki Chopina w omówionych filmach	Tytuły filmów/sceny
wojna przerywa muzykę (zamach na kulturę polską, która mocno wiąże się z epoką romantyzmu, czyli epoką Chopina)	„Pianista” (pierwsze bomby spadające na Warszawę w czasie II wojny światowej)
muzyka współistnieje z wojną (ironiczny komentarz)	„Walc z Baszirem” (scena tytułowego walca)
muzyka pośredniczy między stronami konfliktu	<ul style="list-style-type: none"> „Pianista” (koncert Szpilmana dla niemieckiego oficera) „Chopin. Nie boję się ciemności” (koncert Jae-Yeon Wona na moście oddzielającym Koreę Południową od Północnej)
muzyka leczy traumę wojenną	<ul style="list-style-type: none"> „Pianista” (koncert Szpilmana dla mieszkańców Warszawy – po wojnie) „Chopin. Nie boję się ciemności” (koncerty wszystkich trzech głównych bohaterów filmu w miejscach symbolizujących i przypominających wojnę)

Na sam koniec należałoby wytłumaczyć, że w powyższym zestawieniu figurują tytuły, które są zarówno filmami fabularnymi, jak i dokumentalnymi („Chopin. Nie boję się ciemności”), co może prowokować kolejne pytania. Warto zatem dodać, że choć „Pianista” oraz „Walc z Baszirem” to filmy fabularne lub fabularyzowane, to oba dotyczą wspomnień wojennych samych reżyserów – Romana Polańskiego i Ariego Folmana, będąc poniekąd filmami autobiograficznymi o wojennej traumie, a co się z tym wiąże - są mocno zakotwiczone w rzeczywistości, realistyczne.

O AUTORZE:

dr Piotr Pomostowski – filmoznawca, polonista, muzyk i pedagog. Autor kilkunastu publikacji naukowych oraz dwóch książek: pierwszego polskiego podręcznika na temat funkcjonowania muzyki filmowej „Muzyka w filmie” oraz monografii „Reżyser na ścieżce dźwiękowej. Funkcje muzyki w twórczości filmowej Romana Polańskiego”. Wykładał na poznańskim filmoznawstwie i gnieźnieńskim medjoznawstwie, był nauczycielem przedmiotów artystycznych i języka polskiego w XII LO w Poznaniu. Edukator w projektach: „Wędrujący Filmoznawcy Filmoteki Szkolnej” oraz „Akademia Filmu i Telewizji” w Centrum Kultury 105 w Koszalinie. Współautor i konsultant scenariuszy filmowych. Przewodniczący Jury Młodych na Koszalińskim Festiwalu Debiutów Filmowych „Młodzi i Film”.

O terapeutycznej roli muzyki w nawiązaniu do filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”.

Autorka: Paulina Kulesza

Przedmiot: lekcja muzyki / godzina wychowawcza

Grupa wiekowa: szkoła podstawowa, kl. 7-8

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna

Zagadnienia edukacyjne:

- Twórczość Fryderyka Chopina i jej wpływ na emocje odbiorców.
- Terapeutyczna rola muzyki.
- Pojęcie katharsis: co oznacza?
- W jaki sposób muzyka wpływa na nasze samopoczucie?
- Sztuka uważnego słuchania.

Cele operacyjne:

uczeń/uczennica:

- rozumie wpływ kompozycji Fryderyka Chopina na emocje twórców i słuchaczy;
- potrafi wskazać najważniejsze funkcje muzyki;
- wie, że muzyka może wpływać na emocje, kształtować wrażliwość, redukować stres,
- rozumie pojęcie „katharsis”;
- potrafi wyrazić swoje emocje za pośrednictwem działań plastycznych,
- staje się uważny/uważna na dźwięki otaczającego świata.

Formy i metody dydaktyczne:

praca indywidualna, dyskusja sterowana, burza mózgów, mini-wykład, swobodna ekspresja artystyczna

Materiały do wykorzystania:

tablica, kreda, kartki z bloku A4, przybory do rysowania/malowania, utwory Fryderyka Chopina („Preludium Des-Dur op. 28 nr 15”, „Walc a-moll”)

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Nauczyciel/ka pyta uczniów o to, jakie wrażenia wywołał w nich seans filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”. Czy są jakieś sceny, które wzbudziły w nich szczególne emocje i zapadły im w pamięć? Czy poczuli więź z którymś z bohaterów – jeśli tak, to dlaczego? Jaką rolę wg uczniów muzyka Chopina odgrywała w życiu każdego z przedstawionych kompozytorów?

2. Następnie nauczyciel/ka prosi, by w nawiązaniu do filmu „Chopin. Nie boję się ciemności” oraz własnej wiedzy i doświadczeń uczniowie i uczennice spróbowali odpowiedzieć na pytanie: jakie funkcje może pełnić muzyka?

(Przykładowe odpowiedzi: funkcja rozrywkowa; integracyjna; estetyczna – wiążąca się z czerpaniem satysfakcji i przyjemności z tworzenia/słuchania muzyki i doświadczaniem wywoływanych przez nią emocji; komunikacyjna – czyli przekazująca określone treści; tożsamościowa; terapeutyczna; służąca ekspresji emocjonalnej...).

Nauczyciel/ka zapisuje pomysły uczniów na tablicy. W razie potrzeby dopisuje dodatkowe funkcje i omawia je na bieżąco z uczniami.

3. Prowadzący/prowadząca zajęcia rozdaje uczniom kserokopię tabelki. Po jej lewej stronie znajdują się wypowiedzi bohaterów filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”, w których zawarte są ich odczucia i emocje względem muzyki Fryderyka Chopina. Zadaniem uczniów będzie dopasowanie funkcji muzyki (wymienionych na forum klasy i zapisanych na tablicy w trakcie poprzedniego polecenia) do poniższych cytatów.

Chopin jest po prostu doznaniem słuchania i grania go. (...) Cieszę się nim bez poczucia winy. Mogę go grać, jak tylko chcę. Mogę go interpretować, jak tylko chcę.	
Jeśli Twój wewnętrzny świat jest uporządkowany, dobrze nastrojony, to możesz tak naprawdę dojść do tego rezonansu, który wpływa na twoich odbiorców. Oni nie wiedzą, dlaczego, ale zaczynają odczuwać spokój i wewnętrzną harmonię.	
Czuję się uzdrowiona i mam wrażenie współdzielenia radości i smutku.	
Kiedy słuchałam muzyki, cieszyłam się nią, czułam się szczęśliwa i spokojna. Zapomniałam o wszystkim, co było złe. (...) Zapomniałam o tym wszystkim i czuję się, jakbym była w innym świecie.	
Muzyka może zmieniać nas. Sprawia, że ludzie się wzajemnie kochają, szanują, a co więcej, muzyka przynosi ulgę sercom. Dzięki muzyce ludzie pozbywają się swojej złości i nienawiści.	

Przykładowe odpowiedzi: ad. 1 – funkcja estetyczna, ad. 2 – funkcja estetyczna i ekspresyjna, ad. 3 – funkcja estetyczna, terapeutyczna i integracyjna; ad. 4 – funkcja estetyczna i terapeutyczna, ad. 5 – funkcja integracyjna i terapeutyczna.

Prowadzący/prowadząca zajęcia pyta następnie: czy uczniowie zgadzają się z wypowiedziami bohaterów? Czy według nich muzyka może mieć wpływ na nasze samopoczucie i postrzeganie świata? Nauczyciel/ka prosi uczniów, by odwołali się do własnych doświadczeń i do muzyki słuchanej przez nich na co dzień. Jakiego rodzaju utworów uczniowie lubią słuchać wtedy, gdy są smutni, a jakich wtedy, gdy są weseli? Czy zdarzało się, że muzyka pomogła im lepiej poczuć się w trudnych chwilach? Jeśli tak – czy wiedzą, dlaczego tak się stało?

4. Nauczyciel/ka zapisuje na tablicy słowo KATHARSIS. Czy uczniowie wiedzą/pamiętają, co oznacza to pojęcie? Nauczyciel/ka dopisuje na tablicy definicję wyrazu:

(Katharsis (gr. oczyszczenie) – uwolnienie od cierpienia, odreagowanie zablokowanego napięcia, stłumionych emocji, skrępowanych myśli i wyobrażeń).

Następnie prosi uczniów, by przywołali w pamięci ostatnią scenę filmu. Czy można powiedzieć, że bohaterowie wspomnianej sceny (zarówno słuchacze, jak i artyści) przeżywali katharsis? Jeśli tak, to od jakich trudnych i stłumionych emocji udało im się uwolnić w trakcie koncertów? Gdzie było ich źródło? (Przykładowa odpowiedź: trauma związana z Zagładą; doświadczenie wojny i migracji; życie w podzielonym przez konflikt państwie). Jaki może mieć to związek z postacią Chopina?

(Przykładowa odpowiedź: kompozytor także zmagał się z trudnymi doświadczeniami związanymi z emigracją i tęsknotą za ukochaną ojczyzną, czego odzwierciedlenie możemy odnaleźć w stworzonych przez niego utworach).

Inbornmedia / GH E&M Korea - Chopin. A Tale of Three Pianos

5. Nauczyciel/ka mówi, że bardzo istotną rolą muzyki kompozytora w filmie „Chopin. Nie boję się ciemności” jest jej funkcja terapeutyczna. Pyta uczniów, czy zetknęli się kiedyś z pojęciem muzykoterapii. Jakie budzi ono skojarzenia? Następnie tłumaczy, że terapeutyczną moc muzyki odkryto już w czasach plemiennych. Wykorzystywali ją m.in. szamani w trakcie obrzędów leczniczych. Nauczyciel/ka zaznacza, że dziś muzykoterapia jest dziedziną opartą na podstawach naukowych i wykorzystuje się ją, by pomagać ludziom zmagającym się z różnymi trudnościami (w tym fizycznymi, umysłowymi i emocjonalnymi). Prowadzący/prowadząca zajęcia dopowiada, że zostało udowodnione naukowo, iż muzyka ma niebagatelny wpływ m.in. na samopoczucie, poziom stresu i napięcia, kreatywność, a nawet... układ krążenia; może zmniejszyć także odczuwanie bólu. Przede wszystkim pomaga ona jednak wyzwolić i wyrazić emocje.

6. Nauczyciel/ka przechodzi do ćwiczenia, które pokaże uczniom wpływ muzyki na ich samopoczucie. Rozdaje każdemu z uczniów/każdej z uczennic po czystej kartce A4, prosząc o wyciągnięcie kredek. Uczniowie na prośbę prowadzącego/prowadzącej zajęcia zamykają oczy i słuchają pierwszego z utworów autorstwa Fryderyka Chopina, „Preludium Des-Dur op. 28 nr 15”. Po wysłuchaniu utworu uczniowie mają za zadanie namalować ilustrację, która oddawałaby ich emocje. Następnie, po chwili przerwy, słuchają kolejnego utworu: tym razem „Walc a-moll”. Na drugiej stronie zamalowanej kartki po raz kolejny rysują to, co poczuli w słuchaniu dzieła. Niech uczniowie spróbują odpowiedzieć sobie na pytania: co poczuli w trakcie słuchania każdego z tych utworów? Niech spróbują wypisać i zestawić ze sobą te uczucia w prostej tabelce:

„Preludium Des-Dur op. 28 nr 15” – jakie emocje towarzyszyły mi w trakcie słuchania?	„Walc a-moll” – jakie emocje towarzyszyły mi w trakcie słuchania?

Inbornmedia / GH E&M Korea - Chopin. A Tale of Three Pianos

Czy były to emocje całkowicie odmienne, czy może jednak podobne do siebie? Który z utworów zasmucił, a który zrelaksował uczniów? Czy widać to np. w różnicy użytych barw, kompozycji ich rysunków? Nauczyciel/ka wyjaśnia, że na nasze samopoczucie mają wpływ poszczególne elementy muzyki, takie jak rytm, melodia, barwa, dynamika, tempo i harmonia. Prosi uczniów, by zastanowili się, jakie różnice dostrzegają w każdym z tych aspektów między wysłuchanymi przez nich utworami.

7. Na zakończenie zajęć nauczyciel/ka przywołuje cytata Leszka Możdżera z filmu „Chopin. Nie boję się ciemności”: *wszystko, co wytwarza hałas lub dźwięk, jest muzyką*. Prosi uczniów, by zamknęli oczy i przez minutę spróbowali wsłuchać się w ciszę. Czy jest jakiś dźwięk, który udało im się dzięki temu usłyszeć, a na który nie zwracali wcześniej uwagi? Prowadzący/prowadząca zajęcia zachęca uczniów do podobnego, codziennego treningu uważności i poszukiwania w ich otoczeniu dźwięków, które mają na nich kojący, relaksujący wpływ – np. szumu drzew, śpiewu ptaków w trakcie spaceru, odgłosów uderzającego o parapet deszczu. Celem tego ćwiczenia jest dążenie do regulacji napięcia emocjonalnego za pomocą dźwięku.

O AUTORCE:

Paulina Kulesza – absolwentka filmoznawstwa i kultury mediów na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, edukatorka filmowa Ferment Kolektiv. Działa w redakcji serwisu FILM W SZKOLE, gdzie publikuje pomocne treści i materiały edukacyjne dla nauczycieli

OPRACOWANIE: ZESPÓŁ EDUKACJI FERMENT KOLEKTIV
REDAKCJA: PAULINA KULESZA, KATARZYNA KEBERNIK, RADEK TOMASIK
KOREKTA: PAULINA KULESZA, KATARZYNA KEBERNIK
OPRACOWANIE GRAFICZNE: ADAM ROMEL